

Yttrande från Folkhögskolornas studeranderättsliga råd

Bakgrund

En före detta deltagare vid Väddö folkhögskola har via ombud den 23 september 2024 skickat in en anmälan till Folkhögskolornas studeranderättsliga råd (FSR). Anmälan gäller i första hand Väddö folkhögskolas rutiner för avskiljning men även brister i kommunikationen mellan anmälaren, hens ombud och skolan, samt det stöd som tillhandahållits under studietiden.

I underlagen från folkhögskolorna anges den disciplinära åtgärd som anmäls på olika sätt, men Folkhögskolornas studeranderättsliga råd tolkning är att det handlar om en avskiljning. Detta är också så det främst kommer benämnas i detta yttrande.

Anmälarens redogörelse

Anmälararen startade allmän kurs på Södertörns folkhögskola 2022 och gick där fram till våren 2023. Det fungerade inte bra för anmälararen, och hen hade hög frånvaro och mycket svaga studieresultat. Folkhögskolan valde att skriva ut hen från studierna i maj 2023.

Anmälararen ville dock avsluta sina gymnasiestudier och sökte efter en möjlighet att läsa allmän kurs på distans. Hen sökte och antogs vid Väddö folkhögskola hösten 2023. Anmälararen och ombudet, som även är anmälararens förälder, tycker att distansstudierna fungerat bra. Men skolan menar att anmälararen haft låg närvaro och att studieresultatet inte levt upp till vad som krävs. Anmälararen menar att detta inte kommunicerats till hen.

Den 13 juni 2024 meddelar Södertörns rektor att anmälararen inte kommer att återantas till kommande läsår. Enligt anmälararen och hens ombud gavs inget skriftligt besked i samband med detta. De förstod därför inte varför anmälararen inte får fortsätta på kursen kommande läsår.

Anmälararen och hens ombud menar att skolan, både under den fysiska närvaron och distansstudierna, visat bristande förståelse för att

anmälaren har särskilda behov, trots att dessa har kommunicerats. Anmälaren upplevde att hen kämpade med studierna och att beslutet om avskiljning kom utan förvarning. Hen erbjöds inte extra stöd för att klara studierna och fick inte heller någon varning om att avskiljning kunde bli resultatet. Anmälaren och hens ombud har bett om möten med skolans ledning, men dessa förfrågningar besvarades antingen inte alls eller så meddelades mötestiden för sent.

Under sommaren sökte framför allt anmälares ombud kontakt med skolan för att få en förklaring till beslutet men får beskedet att folkhögskolan inte pratar med föräldrar till myndiga deltagare. Ombudet i sin tur menar att hennes barn har funktionsnedsättningar som innebär att hen inte själv har förmåga att driva ärendet.

Folkhögskolans redogörelse

Enligt folkhögskolan baseras beslutet att inte återanta anmälaren på bristande studieresultat och närvaro, trots upprepade insatser från skolan. Skolan redogör för att anmälaren, under tiden på allmän kurs på distans, inte uppnådde de mål och krav som krävs för att bli behörig, trots att stöd och handledning erbjödits vid flera tillfällen. Vid terminsavslutningen våren 2024 bedömdes anmälaren ha otillräckliga studieresultat, vilket ledde till beslutet att inte återanta hen till höstterminen 2024.

Skolan framhåller att återkommande samtal och insatser gjorts för att stödja anmälaren i studierna, inklusive möjlighet att träffa studievägledare (SYV) och kurator. Under hela studietiden har det funnits en individuell studieplan som diskuterats och följts upp med deltagaren, där hens behov av särskilt stöd noterades. Anmälaren erbjöds exempelvis stöd för att strukturera sina studier samt möjligheter att använda hjälpmedel via skolans digitala plattform. När närvaron och resultaten inte förbättrades, meddelades först muntligt och senare skriftligt att hen inte skulle få fortsätta studierna under höstterminen.

Enligt folkhögskolan fastställer det studeranderättsliga regelverket att en deltagare måste uppnå ett minimum av studieresultat och närvaro för att kunna fortsätta sina studier. När detta inte uppnås, trots erbjudet stöd, kan skolan besluta att deltagaren ska avsluta sina studier. I detta fall fattades beslutet av rektor för Södertörns folkhögskola med stöd av Väddö folkhögskolas rektor som vid tiden var sjukskriven.

Skolan poängterar att anmälaren informerades om beslutet, både muntligen och skriftligen, i samband med vårterminens avslutning den 7 juni 2024 samt i ett senare mejl den 13 juni 2024. Anmälaren har haft möjlighet att överklaga beslutet, och skolan har förklarat att detta görs genom kontakt med styrelsen.

Anmälares synpunkter på folkhögskolans redogörelse

Via sitt ombud vill anmälaren ge följande synpunkter på Väddö folkhögskolas redogörelse och underlag:

Anmälares och ombudet anser att skolan inte har fullföljt sina skyldigheter enligt studeranderättsliga regler och att deras hantering av ärendet präglats av bristfällig kommunikation, otillräckliga stödinsatser och ett undvikande beteende som har skadat anmälares möjlighet att lyckas med sina studier.

Ombudet understryker att de upplever att skolan brustit i sitt bemötande, i sitt ansvar att erbjuda stöd och i sin kommunikation gentemot både anmälares och ombudet som anhörig.

Folkhögskolans studeranderätt

Väddö respektive Södertörns folkhögskola har varsin hemsida där studeranderätten finns publicerad. Informationen har samma rubrik och innehåll, och det enda som skiljer är respektive folkhögskolas namn. Nedan hänvisas därför till studeranderätten som gemensam för de två skolorna.

Under punkt 13 i Väddö studeranderätt framgår att om en deltagare inte uppnår studiemålen, ska en individuell studieplan upprättas, och om studiemålen trots detta inte nås, kan deltagaren behöva avbryta sina studier. Skolan har också rätt att avråda en deltagare från att fortsätta studierna om tveksamhet kring deltagarens förutsättningar att fullfölja utbildningen finns.

Även hög frånvaro kan leda till avskiljning (benämns permanent avstängning) enligt punkt 16 i studeranderätten. Detta hänvisar inte skolan till mer än i bisatser.

Ingenstans på hemsidan går det att hitta information om stöd till deltagare som behöver detta. Men enligt villkoren ska alla skolor som tar emot förstärkningsbidrag ha en handlingsplan för arbetet med särskilt

stöd, och Väddö har en sådan i den statsbidragsportal som används för kommunikation av Folkbildningsrådet.

I planen skriver folkhögskolan att ”vår grundläggande övertygelse är att varken funktionsvariationer eller språkbarriärer ska utgöra hinder för att delta i våra utbildningar.” Här framgår att deltagare ska erbjudas tydlig information och stöd, exempelvis i form av kompensatoriska hjälpmedel. Det är i studieplaneringen som stödet ska säkerställas och följas upp, och särskilda mentorssamtal ska erbjudas de deltagare som har en uttryckt behov av särskilt stöd.

Bedömning

FSR ska i första hand bedöma hur ärendet har hanterats utifrån Väddö/folkhögskolans studeranderätt. Därutöver kommer FSR att lämna övriga synpunkter på folkhögskolans hantering av ärendet och det studeranderättsliga regelverket i relevanta delar.

Hantering av ärendet

Anmälan avser i första hand avskiljningen och hanteringen i samband med detta. Men i anmälan framförs även kritik mot hur beslutet kommunicerades, samt att deltagaren inte erbjudits extra stöd eller varnats innan beslutet fattades.

Väddö folkhögskola grundar sitt beslut på att deltagaren inte gjort de framsteg i studierna som krävs, i enlighet med punkt 13 i studeranderätten. I sin redogörelse av ärendet beskriver rektor att stöd erbjudits, men skriver också att det är ”upp till deltagaren att själv ta initiativ och aktivt efterfråga det stöd som behövs utöver det som studieplanen visar. Skolan har resurser, men för att dessa ska sättas in måste behovet kommuniceras tydligt, eftersom stödet inte alltid ges automatiskt”.

Rektors formulering innebär att det ställs stora krav på deltagarens egen förmåga att formulera sig kring behoven av stöd. Skolan framhåller att stödinsatser erbjöds och att en individuell studieplan sattes upp. FSR har inte delgetts någon sådan studieplanering för anmälaren, som stöder denna beskrivning. Rådet ser inte heller att rektors redovisning av att stöd inte ges automatiskt stämmer överens med skolan handlingsplan för förstärkningsbidraget, och formuleringen att funktionsnedsättningar inte ska vara ett hinder för att delta i skolans kurser. Avsaknaden av

studieplan innebär också att det inte framgår hur den följts upp, eller hur studieresultat, inklusive brister i desamma, kommunicerats.

Det framgår inte heller i skolans underlag om anmälaren formellt avråddes från att fortsätta sina studier, vilket är en åtgärd som enligt skolans regler kan användas när tveksamheter kring en studerandes förutsättningar att fullfölja utbildningen uppstår. Det faktum att samma deltagare som tidigare avskilts från Södertörns folkhögskola på grund av svaga studieresultat, senare antogs på systerskolan på Väddö, tyder på att en sådan avrådan inte gjordes.

Det finns också frågetecken kring hur lång tid en deltagare får gå på allmän kurs med bristande studieresultat innan någon reagerar. På Södertörn gick anmälaren i nästan två år innan skolan fattade beslut om avskiljning, och på distanskursen på Väddö tog det ett helt läsår. Detta efter att hen antagits med känt resultat från systerskolan. Detta tolkar FSR som att skolornas rutiner inte i tillräcklig grad är levande och används, och det gäller både de som handlar om studieplanering, tillgång till stöd och disciplinära åtgärder, inklusive kommunikation om beslut. Rutinerna verkar dessutom inte i första hand var formulerade för att säkerställa deltagarnas rättigheter, utan riktar sig snarare in mot organisationen.

Enligt skolans redogörelse meddelades anmälaren både muntligt och skriftligt om sin situation innan beslutet fattades om att hen inte skulle återantas. Detta stämmer inte överens med det som anmälaren och ombudet berättar. Ett skriftligt beslut skickades till dem den 22 augusti, underskrivet av båda rektorerna vid Väddö respektive Södertörns folkhögskolor, men det är inte daterat. I beslutet finns heller ingen information om möjligheter att överklaga beslutet till styrelsen.

Redan i juni kontaktade ombudet Folkhögskolornas studeranderättsliga råd, och fick då rådet att överklaga till styrelsen. Ordförande svarade på denna förfrågan den 18 september efter att en handläggare för FSRs räkning uppmanat honom att göra det.

FSR bedömer att Väddö folkhögskolas skolledning inte i tillräckligt hög grad säkerställt att anmälaren och hens ombud förstått kommunikationen i samband med beslutet om avskiljning samt vilka rättigheter som finns vad gäller överklagan och tillgång till stöd.

Folkhögskolans studeranderättsliga ordning

Utöver de brister som beskrivs ovan vill Folkhögskolornas studeranderättsliga råd påpeka att begreppet avskiljning inte används alls, istället används permanent avstängning.

Studeranderätten på hemsidan är som helhet svårtillgänglig då den informerar om såväl stort som smått på en och samma plats. I stort följer den checklistan som Folkhögskolornas studeranderättsliga råd tagit fram som stöd till skolorna. Checklistan är dock inte tänkt att användas som mall, utan just som en checklista över rutiner, informationsinnehåll och så vidare.

FSR vill påminna om att det i de fall deltagaren nämner en upplevelse av diskriminering är viktigt att skolan även hanterar detta med utgångspunkt i utbildningsanordnarens ansvar enligt diskrimineringslagen och de riktlinjer för detta som finns vid skolan.

Slutligen vill Folkhögskolornas studeranderättsliga råd påpeka att de båda skolorna till stor del agerat gemensamt, som en enda organisation. Vid flera tillfällen tidigare har liknande ageranden granskats av folkbildningsrådet, då det gör det svårt framför allt för deltagarna att förstå vilken skola som är ansvariga för dem. Faktum är att det vid första anblicken var oklart även för handläggaren vid Folkbildningsrådet vilken folkhögskola som anmälan gällde. Denna aspekt av ärendet kommer att hanteras vidare av Folkbildningsrådet.

Rekommendationer

FSR rekommenderar Vaddö folkhögskola att:

- Göra handlingsplanen för förstärkningsbidrag tillgänglig så att deltagare i behov av särskilt stöd kan ta del av den. Se också till att leva upp till de mål som beskrivs i handlingsplanen.
- Använda begreppen avstängning och avskiljning i studeranderätten samt tydliggöra skillnaden mellan dem och när respektive åtgärd är tillämplig.
- I samband med beslut kring enskilda deltagare, säkerställ att kommunikationen fungerar och är tydlig.
- I all kommunikation gentemot deltagare tydliggöra vilken skola som är ansvarig.

- Se till att studeranderättsliga rutiner och handlingsplaner fungerar både för att säkra deltagarnas rättigheter och som stöd för respektive folkhögskola i uppkomna situationer.
- Ta hjälp av deltagarråd eller liknande gruppering för att gå igenom studeranderätten som den ser ut idag, för att hitta former för och i vilka sammanhang som olika typer av viktig information delges deltagarna.

Detta yttrande har beslutats av Christian Edling (ordförande), Ylva Bryngelsson (RIO), Nanna Nilsson (SKR) samt Tor Rotmark (studeranderepresentant). Föredragande har varit Ingela Johansson (Folkbildningsrådet).

För Folkhögskolornas studeranderättsliga råd

Christian Edling

Ingela Johansson